

In het oog van de storm

Toestand en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt in 2004-2005

Wim Herremans
Reginald Loyen
Caroline Vermandere

Augustus 2005

Trendrapport

Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming
Interuniversitair samenwerkingsverband
E. Van Evenstraat 2 blok C – 3000 Leuven
T:32(0)16 32 32 39 F:32(0)16 32 32 40
steunpunt@wav.kuleuven.be
www.steunpuntwav.be

Goed nieuws. In 2004 herpakte de Vlaamse arbeidsmarkt zich met een gemiddelde werkzaamheidsgraad van 64,3%. Dit impliceert een stijging van +1,4 procentpunten ten opzichte van 2003 én een nieuw record. Vooral vrouwen en 55-plussers werken meer. Het aantal banen in België nam eveneens toe, en wel met gemiddeld +1,1%. De jobgroei manifesteerde zich vooral tijdens de tweede jaarhelft en concentreerde zich in enkele sectoren. Zo bleek de sterkst groeiende sector, de zakelijke dienstverlening, verantwoordelijk voor bijna de helft van alle nieuwe banen. De economische opleving en de dienstencheques lagen aan de basis van dit succes. Het gunstige groeiritme van de werkzaamheid en de werkgelegenheid was echter geen voldoende voorwaarde om de werkloosheid op structurele wijze te verminderen. Het aantal niet-werkende werkzoekenden in het Vlaams Gewest steeg verder in 2004, vooral omdat oudere werkzoekenden en PWA-vrijgestelden opnieuw in de werkloosheidscijfers werden opgenomen. Zonder deze hervormingen was er wellicht sprake geweest van een status quo. Goed nieuws dus. Tal van indicatoren doen de barometer in de goede richting uitslaan. Nochtans lijkt het wel alsof het land zich momenteel in het wolkenloze oog van de storm bevindt. Hier heerst windstilte. Hier regent het nauwelijks. Het gaat echter om een misleidende stilte want we merken niets van de verwoestingen die de storm in onze buurlanden aanricht. Het 'goede nieuws' smooit ook de hoop in de kiem dat het Vlaams Gewest met deze bescheiden groeivoeten de Lissabondoelstellingen haalt. Bovendien stellen enkele onderzoeksinstellingen een langzaam verslechterende conjuncturele situatie voor 2005 in het vooruitzicht.

1. Werkzaamheid: aandeel werkende vrouwen en ouderen stijgt

De Vlaamse werkzaamheid verkeert sinds enkele jaren in een sukkelstraatje. De opwaartse evolutie van de late jaren negentig resulteerde in een stagnatie op 63,5% die drie jaar aanhield (2000-2002) en uiteindelijk in 2003 resulteerde in een neerwaartse evolutie. De werkzaamheidsgraad in het Vlaams Gewest daalde toen tot 62,9%. Dit bleek echter niet het begin van een enkele reis stroomafwaarts, maar eerder een 'reculer pour mieux sauter' (Loyen, 2004). In 2004 herpakte de Vlaamse arbeidsmarkt zich zoals verwacht. Wat alleszins niet in de lijn der verwachtingen lag, is het nieuwe record dat in het Vlaams Gewest werd gevestigd. Volgens de Arbeidskrachtentelling realiseerde het Vlaams Gewest met een gemiddelde van 64,3% namelijk de hoogste werkzaamheidsgraad van het afgelopen lustrum. Het gaat om een stijging met +1,4 procentpunten ten opzichte van 2003.

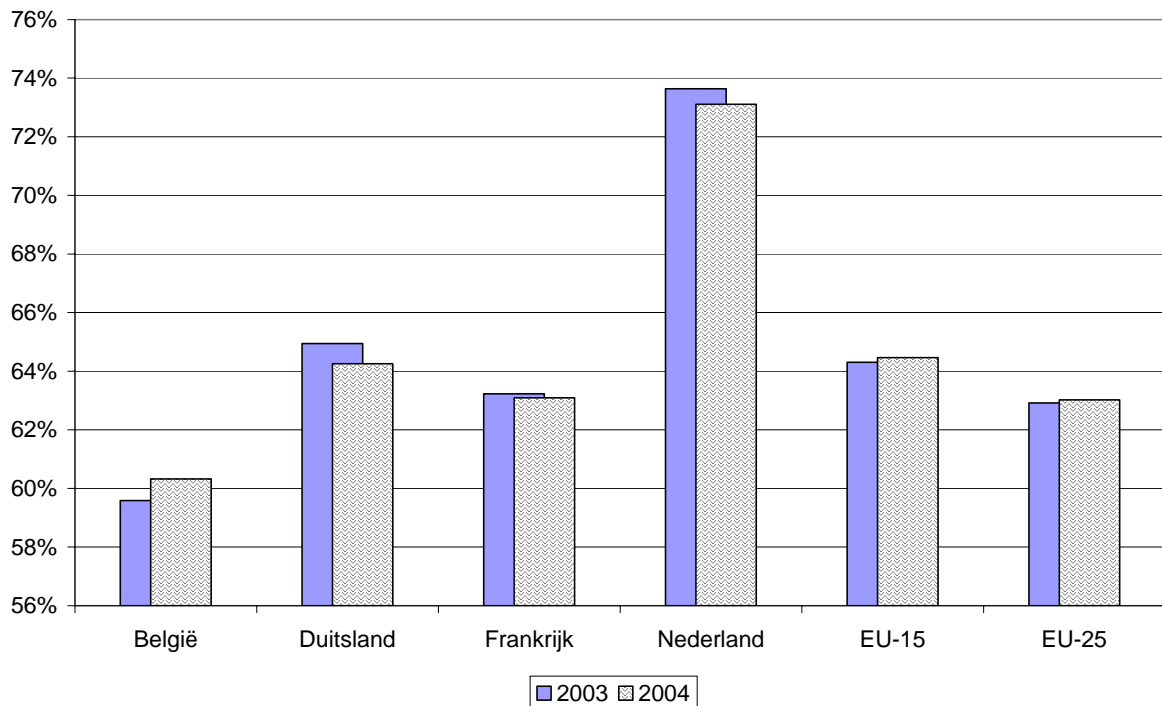
Tabel 1. Aantal werkenden en evolutie van de werkzaamheidsgraad naar geslacht (België en de gewesten; 2003-2004)

	Aantal werkenden		Werkzaamheid	
	2004 (n)	2004-2003 (%)	2004 (%)	2004-2003 (ppn)
Vlaams Gewest				
Vrouwen	1 103 000	+2,8	56,8	+1,7
Mannen	1 443 800	+2,1	71,7	+1,0
Totaal	2 546 900	+2,4	64,3	+1,4
Waals Gewest				
Vrouwen	514 000	-0,6	46,9	-0,5
Mannen	695 200	+0,2	63,3	-0,2
Totaal	1 209 200	-0,1	55,1	-0,4
Brussels H. Gewest				
Vrouwen	159 800	+2,5	47,9	+0,6
Mannen	197 700	+2,9	60,3	+1,2
Totaal	357 500	+2,7	54,1	+0,9
België				
Vrouwen	1 776 900	+1,7	52,7	+0,9
Mannen	2 336 700	+1,6	67,9	+0,6
Totaal	4 113 600	+1,7	60,3	+0,7

Bron: Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt WAV)

Zoals tabel 1 aangeeft, situeerde de groei zich grotendeels bij de vrouwen. Hier speelt weliswaar een cohorte-effect, maar de impact van het vrouwvriendelijke arbeidsmarktbeleid (met maatregelen zoals extra kinderopvang, ouderschapsverlof of tijdskrediet) is hier uiteraard ook niet vreemd aan. De werkzaamheid steeg er met 1,7 procentpunten tot 56,8%. De Lissabondoelstelling van 60% werkzame vrouwen komt weliswaar langzaam dichterbij (Vermandere, Herremans & Geurts, 2004), maar de achterstand ten opzichte van de mannen blijft toch aanzienlijk. De mannelijke werkzaamheidsgraad liep in 2004 op tot bijna 72% - wat een toename met 1 procentpunt impliceert. Deze trend hangt uiteraard samen met de voorspoedige socio-economische toestand in 2004 (mannen werken vaker in conjunctuurgevoelige sectoren). De hoge mannelijke werkzaamheidsgraad neemt niet weg dat met een totale (mannen + vrouwen) werkzaamheidsgraad van 64% de meest symbolische Lissabondoelstelling, 70% van de bevolking op arbeidsleeftijd tegen 2010 aan de slag krijgen, steeds onrealistischer overkomt. Het tussentijdse doel (67% in 2005) wordt waarschijnlijk niet gehaald.

In vergelijking met de andere gewesten, lijkt het Vlaams Gewest haast wel een 'Einzelgänger'. De Enquête naar de Arbeidskrachten registreerde in 2004 geen herleving van de Waalse arbeidsmarkt. De inhaalbeweging die het Waals Gewest na drie moeilijke jaren in 2003 eindelijk had gerealiseerd, zette zich met andere woorden niet door (-0,4 procentpunten). De werkzaamheid bedroeg in het Waals Gewest 55% (tabel 1). Uitgerekend de vrouwen, die aan de basis lagen van de opleving van 2003, deelden in 2004 sterk in de klappen (-0,5 procentpunten versus -0,2 procentpunten voor de mannen). In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest steeg de werkzaamheid in 2004 daarentegen met bijna een vol procentpunt tot 54,1%. Deze opwaartse trend wordt echter vooral door de mannen gedragen (en niet door de vrouwen zoals in het Vlaams Gewest).

Figuur 1. Evolutie van de werkzaamheidsgraad (België, Duitsland, Frankrijk en Nederland; 2003-2004)

Bron: Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt WAV)

De som van de werkzaamheid in de drie gewesten valt te licht uit om een kentering op de Belgische arbeidsmarkt te veroorzaken. De Belgische werkzaamheidsgraad steeg in 2004 weliswaar slechts met een magere 0,7 procentpunten tot 60,3%, maar de prestatie van de belangrijkste handelspartners plaatst dit cijfer in een andere context. De werkzaamheidsgraad in Duitsland liep namelijk terug met -0,7 procentpunten (figuur 1). Nederland zette de neerwaartse trend van 2003 voort met een daling van -0,5 procentpunten in 2004, terwijl de werkzaamheidsgraad in Frankrijk (net als in 2003) -0,1 procentpunt verloor in 2004. Daarenboven neemt de werkzaamheid in België zelfs sneller toe dan in de EU-15/25. België zit dus goed, ware het niet dat het nog een hele achterstand heeft in te halen ten opzichte van de buurlanden. Zoals figuur 1 aangeeft, ligt de werkzaamheidsgraad in de buurlanden enkele procentpunten hoger dan in België. Er mag dan wel sprake zijn van een toegenomen werkzaamheidsgraad, de gemiddelde werkzaamheidsgraad van de EU-15 (64,5%) ligt met 60,3% nog niet binnen handbereik.

Mogelijk houdt dit verband met het feit dat de opleving van de Belgische en de Vlaamse werkzaamheidsgraad zich tot enkele bevolkingsgroepen beperkt. De vrouwelijke beroepsbevolking vervult hier een belangrijke rol, net als de 55-plussers (tabel 2). Het aandeel Vlamingen van 55 tot en met 64 jaar dat aan de slag is, stijgt reeds twee jaar onafgebroken (Herremans, 2005). Volgens de Arbeidskrachtentelling nam de werkzaamheidsgraad van de 55-64-jarigen in 2004 gemiddeld met juist geen 3 procentpunten toe ten opzichte van 2003. De werkzaamheidsgraad in deze leeftijdscategorie haalde daarmee net niet de 30%-grens. Zonder afbreuk te willen doen aan het positieve nieuws dat het aandeel werkende ouderen gestaag toeneemt, moet toch worden opgemerkt dat de Lissabondoelstelling om de helft van de 55-plussers aan de slag te houden, hiermee verre van gerealiseerd is. Het Vlaams Gewest maakt momenteel wel een inhaalbeweging, want het had de laagste werkzaamheidsgraad voor deze leeftijdscategorie in België. Vooral het Brussels Hoofdstedelijk Gewest scoorde in 2004 goed bij de 55-plussers (35,9%). De vooruitgang in het Vlaams Gewest wordt dan ook niet gevolgd door de andere gewesten. Daar verspreidde de groei van de werkzaamheid zich over alle leeftijdsklassen.

Tabel 2. Evolutie van de werkzaamheidsgraad naar geslacht en leeftijd (België en de gewesten; 2003-2004)

	15-24 jaar		25-54 jaar		55-64 jaar	
	2004 (%)	2004-2003 (ppn)	2004 (%)	2004-2003 (ppn)	2004 (%)	2004-2003 (ppn)
Vlaams Gewest						
Vrouwen	30,4	+0,4	73,9	+1,8	19,6	+3,1
Mannen	35,1	+0,1	90,2	+1,0	39,3	+2,6
Totaal	32,8	+0,2	82,2	+1,4	29,5	+2,9
Waals Gewest						
Vrouwen	19,1	+1,2	61,4	-1,3	21,9	+1,9
Mannen	24,0	+0,5	81,3	+0,3	37,3	-1,5
Totaal	21,6	+0,8	71,4	-0,5	29,4	+0,3
Brussels H. Gewest						
Vrouwen	18,6	+1,3	60,6	+0,7	28,0	-1,1
Mannen	20,8	-0,1	74,0	+1,4	44,5	+1,9
Totaal	19,7	+0,6	67,4	+1,1	35,9	+0,3
België						
Vrouwen	25,4	+0,7	68,5	+0,7	21,1	+2,4
Mannen	30,1	+0,2	85,8	+0,8	39,1	+1,3
Totaal	27,8	+0,4	77,3	+0,8	30,0	+1,9

Bron: Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt WAV)

In het Vlaams Gewest lag de groei bij de 15-24- en 25-54-jarigen met andere woorden een stuk lager. Bij de *15-24-jarigen* nam het aantal werkenden volgens de Arbeidskrachtentelling in alle gewesten licht toe, maar het Vlaams Gewest kende de meest bescheiden toename (met +0,2 procentpunten tot 32,8%). De werkzaamheid in deze groep steeg daarentegen met +0,8 procentpunten in het Waals Gewest tot 21,6%. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest lag de werkzaamheid nog lager, op 19,7%, maar bedroeg de stijging +0,6 procentpunten. De bescheiden groei verbaast omdat een economische opleving, zoals die van 2004, in eerste instantie toch wordt opgevangen met uitzendarbeid en met tijdelijke aanwervingen (twee statuten met veel jongeren). Verrassend ook omdat werklozen jonger dan 30 jaar in het kader van de 'sluitende aanpak' voor het eerst in 2004 naar een baan werden begeleid (HRW, 2005). In het geval van de *25-54-jarigen* liep de werkzaamheid op tot 82,2% in het Vlaams Gewest (+1,4 procentpunten). In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tekenen we een toename van dezelfde grootte-orde op (+1,1 procentpunten), maar niet in het Waals Gewest (-0,5 procentpunten). De negatieve score van het Waals Gewest werd in eerste instantie veroorzaakt door de Waalse vrouwen van 25 tot en met 54 jaar (tabel 2).

2. De loontrekkende werkgelegenheid: gestaag en zonder pozen opwaarts

Analoog aan de telling van het aantal werkende personen aan de aanbodzijde van de arbeidsmarkt (de werkzaamheid), kunnen we aan de vraagzijde van de arbeidsmarkt het aantal jobs tellen (de werkgelegenheid). Omdat sommige werkenden meerdere jobs combineren en omdat niet alle werkenden wonen in het land waar ze werken, lopen beide benaderingen niet noodzakelijk gelijk. Op basis van administratieve bestanden van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) en de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheden (RSZPPO) is het mogelijk om het aantal loontrekkende jobs te tellen. Door de overschakeling van de RSZ naar een vernieuwd statistiekcircuit in 2003, en de daarmee gepaard gaande breuk in de tijdreeks, was het

bijzonder moeilijk om voor dat jaar uitspraken te doen over de werkgelegenheidsevolutie ten opzichte van 2002. Nu de werkgelegenheidscijfers voor 2004 stilaan vorm krijgen, kunnen we opnieuw werkgelegenheidsevoluties in beeld brengen. In deze paragraaf bekijken we de grote lijnen in de evolutie van het aantal loontrekkende jobs tussen 2003 en 2004.

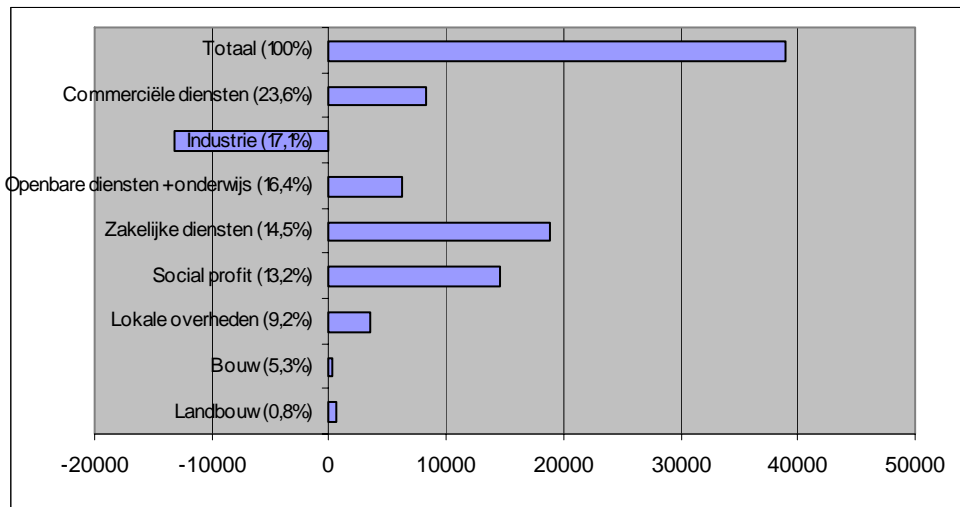
De werkgelegenheid in België heeft het niet slecht gedaan in 2004. Gemiddeld telde de Belgische arbeidsmarkt bijna 3 548 000 loontrekkende jobs, dat zijn er 39 000 meer dan in 2003 (+1,1%). De jobgroei kreeg vooral vanaf de tweede jaarhalf een extra duwtje in de rug. Allicht is het systeem van dienstencheques voor buurtdiensten hier niet vreemd aan. Dat systeem is van start gegaan op 1 januari 2004 om reguliere arbeidsplaatsen te creëren die in de plaats moeten komen van jobs in de informele arbeidsmarkt. Uit de eerste voorlopige cijfers blijkt dat het aantal dienstenbanen kwartaal na kwartaal toeneemt. Voorlopig heeft de RSZ enkel zicht op de dienstenbanen die via de uitzendkantoren werden gecreëerd (in de sector 'zakelijke diensten'). Gemiddeld in 2004 gaat het via dit kanaal om 3 300 dienstenjobs.¹

Figuur 2 illustreert de werkgelegenheidsevolutie naar sector. Naast de sectorbenaming wordt telkens het aandeel van de sector in de totale loontrekkende werkgelegenheid vermeld. De sterkst groeiende sector van 2004 is de *zakelijke dienstverlening*. Hier kwamen 18 800 jobs bij, bijna de helft van alle jobs die er in 2004 zijn bijgekomen. Vooral in de subsectoren bedrijfsadvies, reclamewezen en selectie- en uitzendbureaus was er een ware expansie. Deze conjunctuurgevoelige sectoren plukken in 2004 al de vruchten van de economische heropleving die halverwege 2003 werd ingezet. Bovendien profiteert de uitzendsector, zoals eerder al vermeld, van de invoering van de dienstencheques.

Een andere sterke groeier is de *social profit* (+14 600 jobs), met daarbinnen vooral de maatschappelijke dienstverlening als sterkhouders. In tegenstelling tot de zakelijke dienstverlening speelt de conjunctuur hier slechts een bijrol. De uitbouw van de verzorgingsstaat is een proces dat al ettelijke jaren aan de gang is, en de werkgelegenheidsgroei in de zorgsectoren gaat bijgevolg onverstoord verder. Ook in de sociale akkoorden die in de lente van 2005 voor zowel de federale als de Vlaamse non-profitsectoren werden afgesloten, is sprake van een uitbreiding van het aantal jobs.

De prestaties van deze sterke groeiers krijgen nog wat meer glans als we de jobcreatie vergelijken met de relatieve grootte van de sectoren. De zakelijke diensten en de social profit staan samen voor nog geen derde van de loontrekkende werkgelegenheid in 2004. Toch hebben ze in 2004 gezorgd voor meer dan 80% van de nieuw bijgekomen jobs.

¹ Let wel: deze cijfers omvatten enkel de dienstenbanen via uitzendbedrijven. In werkelijkheid zijn er al veel meer dienstenbanen. De NBB spreekt in haar jaarverslag van bijna 11 000 personen met een dienstenbaan op het einde van 2004 (NBB, 2005). Idea Consult raamt het aantal dienstenbanen eind 2004 zelfs op meer dan 15 000 (Idea Consult, 2005). Andere erkende ondernemingen die dienstenbanen mogen organiseren zijn de OCMW's, ziekenfondsen, VZW's, PWA's en schoonmaakbedrijven.

Figuur 2. Evolutie van de loontrekkende werkgelegenheid naar sector (België; 2003-2004*)

* 2004/4: raming

Legende bij de sectoren: **Landbouw:** Landbouw, jacht, bouw en visserij; **Industrie:** Winning van delfstoffen, industrie, productie en distributie van elektriciteit, gas en water; **Commerciële diensten:** Groot- en kleinhandel, hotels en restaurants, transport, opslag en communicatie; **Zakelijke diensten:** Financiële instellingen, onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven; **Social Profit:** Gezondheidszorg, maatschappelijke, socio-culturele en persoonlijke diensten, diversen; **Lokale overheden:** jobs aangegeven bij RSZPPO.

Bron: RSZ – DMFA en Snelle Ramingen, RSZPPO (Bewerking Steunpunt WAV)

Ook in de *commerciële dienstverlening* (+8 200 jobs), in de *openbare diensten* en het *onderwijs* (+6 200 jobs) en bij de *lokale overheden* (+3 500 jobs)² worden vrij veel jobs gecreëerd. Toch zijn deze sectoren niet de drijvende kracht achter de totale jobgroei, maar gaat het eerder om een gemiddeld groeitempo: het aandeel van deze sectoren in de totale jobgroei staat in verhouding tot de sectorgrootte.

Ten slotte zijn er de *bouwnijverheid* en de *industrie*. Hier is geen sprake van glansprestaties. In de bouwnijverheid werd in 2004 nauwelijks werkgelegenheid gecreëerd. De industrie verliest bijna 13 300 jobs, zodat de neerwaartse tendens in de industriële werkgelegenheid onveranderd wordt verder gezet.

De totale werkgelegenheid bestaat niet enkel uit loontrekkende jobs, er zijn ook nog de werkenden in een zelfstandigenstatuut. Ramingen van de NBB laten vermoeden dat ook deze zelfstandige werkgelegenheid het voorbije jaar is toegenomen (NBB, 2005). Deze aangroei is wel gedeeltelijk toe te schrijven aan de verbeterde registratie van meewerkende echtgenoten (HRW, 2005). De heropleving van de economie sinds de tweede helft van 2003 heeft dus een positieve stempel kunnen zetten op de werkgelegenheidsevolutie in 2004. De Hoge Raad voor de Werkgelegenheid verwacht dat deze gunstige werkgelegenheidsevolutie zich zal doorzetten in 2005, ook al zou het groeiritmte in de schaduw van de minder gunstige conjuncturele context kwartaal na kwartaal afnemen (HRW, 2005).

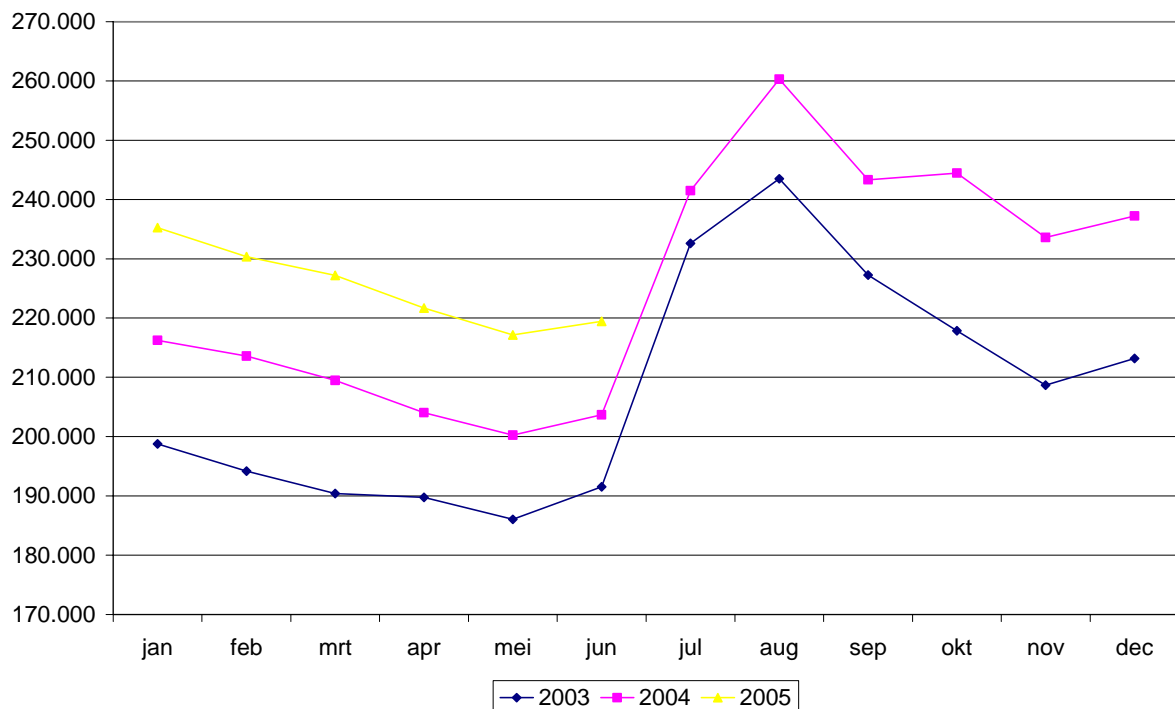
² Voor de lokale overheden gaat het niet over de gemiddelde groei in 2004, maar over de evolutie tussen 30 juni 2003 en 30 juni 2004.

3. Werkloosheid: groeivertraging opgeschort wegens administratieve problemen

Het gunstige groeiritme van de werkzaamheid en de werkgelegenheid was echter geen voldoende voorwaarde om de werkloosheid op structurele wijze te verminderen. Het bijkomende arbeidsaanbod, veroorzaakt door de toename van de bevolking op arbeidsleeftijd, werd maar gedeeltelijk opgevangen door de vraag naar arbeidskrachten. Hierdoor bleef de werkloosheid in 2004 verder toenemen, zij het op een lager groeitempo dan de vorige jaren.

In 2004 telde het Vlaams Gewest gemiddeld 225 600 niet-werkende werkzoekenden (nwwz). In vergelijking met 2003 kwamen er bijna 18 000 nwwz bij. Nochtans kende de werkloosheidsevolutie in de eerste jaarhelft van 2004 een veelbelovende groeivertraging. Figuur 3 maakt duidelijk dat de toename van het aantal nwwz tussen februari en juli 2004 maand na maand vertraagde. In juli 2004 werd zelfs het kleinste jaarverschil (+8 900 nwwz) opgetekend sinds het begin van de werkloosheidsstijging in september 2001.

Figuur 3. Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden (Vlaams Gewest; januari 2003 tot juni 2005)

Bron: VDAB Arvastat (Bewerking Steunpunt WAV)

De positieve evolutie werd in augustus 2004 echter abrupt afgebroken en tijdens de laatste vijf maanden van 2004 lag de toename op jaarbasis van het aantal nwwz opnieuw op een relatief hoog niveau. Aan de basis van deze versnelde toename lagen twee wijzigingen in de werkloosheidsreglementering. Zo besliste de federale regering dat alle werkzoekenden van 50 tot en met 57 jaar³ opnieuw ingeschreven en beschikbaar moeten zijn voor de arbeidsmarkt. Hoewel de nieuwe regelgeving al geldig is vanaf 1 juli 2002 werd de databank van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemid-

³ Met uitzondering van de werklozen die een beroepsverleden van minstens 38 jaar als loontrekkende kennen.

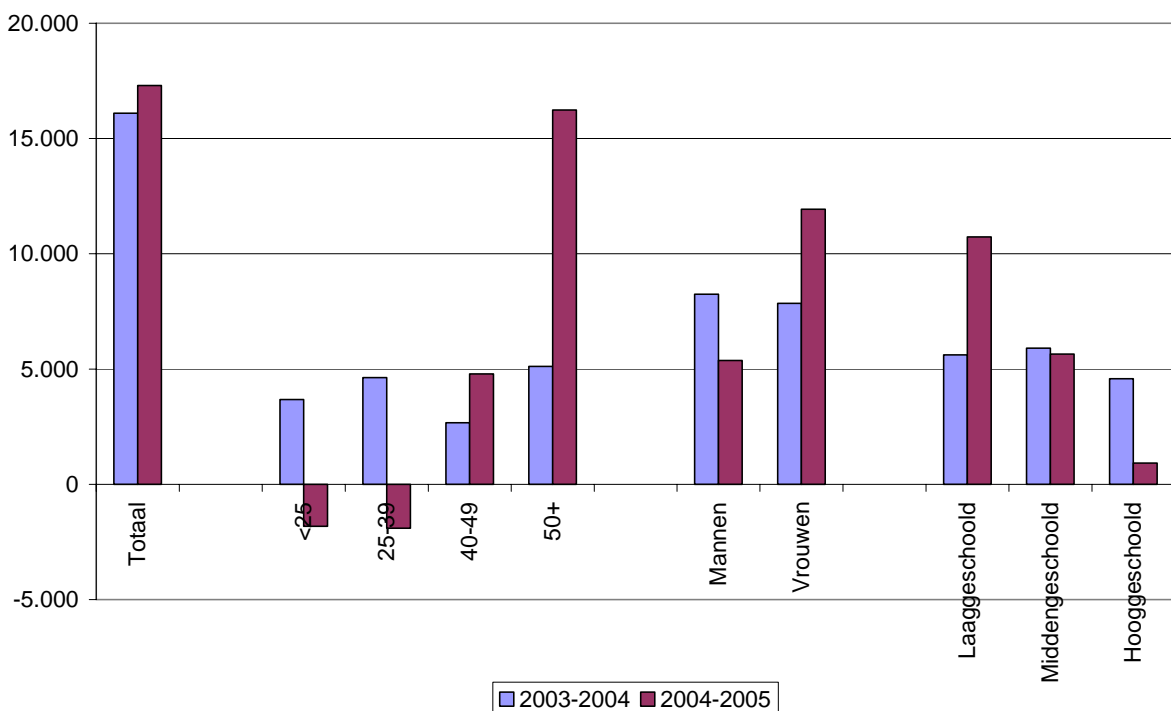
deling en Beroepsopleiding (VDAB) pas in augustus 2004 aangepast aan de gewijzigde situatie (Misplon, Raymaekers & Holderbeke, 2005), wat op dat moment een opwaartse impact had op de werkloosheidsstatistieken. De sterke stijging in oktober 2004 was dan weer te wijten aan de opname van de PWA-vrijgestelden in de werkloosheidscijfers. PWA-werknemers die vrijgesteld waren van inschrijving als werkzoekenden, moesten zich in het kader van de geleidelijke overgang van het PWA-systeem naar het stelsel van de dienstencheques opnieuw beschikbaar stellen voor de arbeidsmarkt.

Uit een oefening van de VDAB blijkt dat zonder de instroom van de vrijgestelde ouderen en de PWA-vrijgestelden de toename op jaarbasis van de nwwz verder zou vertragen in de tweede helft van 2004 en begin 2005 zelfs bijna zou stilvallen (Misplon, Raymaekers & Holderbeke, 2005). De gewijzigde regelgeving heeft dus wel degelijk een impact op de evolutie van het aantal nwwz en ook de toename op jaarbasis in de eerste maanden van 2005 is hier nog grotendeels aan toe te schrijven.

In de eerste helft van 2005 steeg de Vlaamse werkloosheid op jaarbasis gemiddeld met 17 300 nwwz (figuur 3). Deze toename was iets hoger dan de gemiddelde jaargroei in de eerste helft van 2004 (+16 100 nwwz). Gezien de opname van oudere werklozen en PWA-vrijgestelden in de werkloosheidsstatistieken kunnen we er echter wel vanuit gaan dat de conjunctuurgebonden werkloosheidsgroei begin 2005 eerder beperkt was. Aangezien de vooruitgang van de economische activiteit in het eerste kwartaal van 2005 onderbroken werd (INR, 2005), is het nog maar de vraag of de arbeidsmarkt zich ook in de tweede jaarhelft zal kunnen handhaven.

In figuur 4 bekijken we de gemiddelde werkloosheidsevolutie tussen januari-juni 2004 en januari-juni 2005 voor verschillende categorieën. Hieruit blijkt duidelijk dat er bij vijftigplussers, vrouwen en laaggeschoolden veel meer nwwz bijkwamen dan bij de andere groepen.

Figuur 4. Gemiddelde (januari-juni) evolutie van het aantal nwwz tussen 2003-2004 en tussen 2004-2005, volgens persoonskenmerken (Vlaams Gewest; 2003-2005)

Bron: VDAB Arvostat (Bewerking Steunpunt WAV)

De meest opvallende stijging is zonder twijfel te situeren bij de nwwz van vijftig jaar en ouder. De gemiddelde toename op jaarbasis voor de eerste helft van 2005 bedroeg bij de senioren maar liefst 16 200 nwwz. Enerzijds was dit in grote mate een rechtstreeks gevolg van de verplichte inschrijving van oudere werkzoekenden. Anderzijds bleef een deel van de vijftigplussers wel op de arbeidsmarkt - dat blijkt ook uit de Arbeidskrachtentelling. Factoren zoals de verouderende beroepsbevolking, de toenemende arbeidsdeelname van vrouwen en de verhoging van de pensioenleeftijd van vrouwen hebben hun weerslag op de aanwezigheid van vijftigplussers in zowel de werkzaamheid- als de werkloosheidscijfers.⁴

Daarnaast stellen we een opvallende groei vast bij vrouwen en laaggeschoolden. In de eerste helft van 2005 kenden de vrouwen een gemiddelde toename op jaarbasis van 11 900 nwwz, tegenover 7 900 in de eerste helft van 2004. De laaggeschoolden groeiden begin 2005 aan met gemiddeld 10 700 nwwz, tegenover 5 600 begin 2004. Een verklaring voor deze sterke groei ligt in de PWA-hervorming (Herremans, 2005). Terwijl de verstrenging van de vrijstelling van oudere werklozen nog een zekere impact had voor elke categorie van nwwz, was de PWA-hervorming in sterkere mate te situeren bij vrouwen en laaggeschoolden dan bij mannen en hogergeschoolden. Als tweede verklaring is er de toenemende arbeidsmarktparticipatie van vrouwen (bevestigd door de Arbeidskrachtentelling).

4. Bibliografie

Herremans, W. (2005). *Tendrapport Vlaamse arbeidsmarkt*. Leuven: Steunpunt WAV.

Hoge Raad van Financiën (2005). *Studiecommissie voor de vergrijzing. Jaarlijks Verslag*. Brussel.

Hoge Raad voor de Werkgelegenheid (2005). *Verslag van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid 2005*. Brussel.

Idea Consult (2005). *Evaluatie van het stelsel van de dienstencheques voor buurtdiensten en –banen. Eindrapport*. Brussel.

INR (2005). *De economische activiteit groeide niet meer in het eerste kwartaal van 2005*. Perscommuniqué.

Loyen, R. (2004). Reculer pour mieux sauter? Toestand en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt in 2003-2004. *Over.Werk*, 3/2004, pp. 105-114.

Misplon, R., Raymaekers, R. & Holderbeke, F. (2005). De werkloosheidsevolutie in 2004 anders bekeken. *Over.Werk*, 1/2005, pp. 61-68.

Nationale Bank van België (2005). *Verslag 2004*. Brussel.

Vermandere, C., Herremans, W. & Geurts, K. (2004). Achter elke werkzoekende schuilt een werkende... In: Steunpunt WAV-SSA. *De arbeidsmarkt in Vlaanderen, Jaarboek editie 2004*. Leuven.

⁴ In het jaarverslag 2005 van de Studiecommissie voor de vergrijzing wordt een gedetailleerde impactstudie van het effect van de pensioenhervorming op onder andere de werkloosheid opgenomen (Hoge Raad van Financiën, 2005).